

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi painelaitelain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi painelaitelain muuttamisesta (HE 88/2017 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- vanhempi hallitussihteeri Pauliina Kanerva, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitussihteeri Perttu Wasenius, puolustusministeriö
- erityisasiantuntija Sten Sundberg, Liikenteen turvallisuusvirasto
- ryhmäpäällikkö Markus Kauppinen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- johtava palotarkastaja Markus Latva-aho, Helsingin kaupungin pelastuslaitos

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi painelaitelakia. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös puolustusvoimien painelaiterekisteristä painelaitelain valvontaviranomaisten työnjaon selkeyttämiseksi. Lisäksi esitetään säädettäväksi paineen määritelmästä sekä täsmennettäväksi säännöksiä painelaitteiden merkintöjen ja ohjeiden kielivaatimuksista, painelaitteen määräaikaistarkastusten siirtämisajankohdasta, turvallisuusvaatimuksista sellaisten painelaitteiden yhdistämisessä, joiden vaatimustenmukaisuutta ei ole osoitettu, sekä vaatimuksia, jotka koskevat kuljetettavan painelaitteen ja kuljetettavan painelaitteen kaltaisen painelaitteen täyttöä ja täyttöpaikkaa koskevia vaatimuksia. Lisäksi tarkennettaisiin siirtymäsäännöstä. Ehdotetut muutokset olisivat tarpeellisia lain soveltamisen selkeyttämiseksi ja perustuisivat pitkälti aiempaan oikeustilaan ja vallitsevaan käytäntöön, jota ei ole ollut tarkoitus painelaitelakia uudistettaessa muuttaa. Ehdoteilla muutoksilla varmistetaan painelaitteita koskevan Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanoa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2017 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotetun sääntelyn lähtökohdat. Hallituksen esityksen lähtökohtana on ollut tehdä painelaitelainsäädäntöön korjaukset, joiden tarve on ilmennyt 1.1.2017 voimaan tulleen painelaitelain (1144/2016) antamisen jälkeen. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan käsillä oleva muutosehdotusten sarja yhtenäistää eri oikeudenalojen säännöksiä ja siten johdonmukaistaa tuoteturvallisuussektorin oikeudellista, hallinnonalojen rajat ylittävää viitekehystä.

Valiokunnalle toimitettu kirjallinen, hallituksen esitykseen lisämuutoksia perustelevalle muistio jättää sitä vastoin osittain epäselväksi, mikä vaikutus toimialan käytännöillä on ollut näiden uusien muutostarpeiden kohdentamisessa. Muistion perusteluiden mukaan sääntelyä tulee muuttaa vastaamaan paremmin nykykäytäntöä ja lain soveltamista. Valiokunta pitää tätä lähestymistapaa ongelmallisena siltä osin kuin muutostarpeen taustalla olevia seikkoja ei avata edellä sanottua tarkemmin. Yksinomaan toimialan vakiintunut käytäntö ei luo perustetta sääntelyn muuttamiselle, ellei näiden käytäntöjen taustalla ole turvallisuuteen, riskiarvioihin tai vahinkotilastoihin liittyviä tekijöitä, jotka puoltavat vallitsevan käytännön kodifiointia. Talousvaliokunta huomauttaa, että Valtiontalouden tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota lainsäädännön yritysvaikutusten esittämiseen hallituksen esityksissä (VTV:n selvitys 1/2016 "Säädösten sektorirajat ylittävien vaikutusten arviointi") erityisesti silloin, kun ehdotettu sääntely ylittää hallinnonalojen rajat. Valiokunta pitää tärkeänä, että selvityksen esiin tuomat havainnot tulevat huomioiduiksi lainvalmistelun prosessien jatkokehittämisessä.

Asiantuntijakuulemisissa saamansa selvityksen valossa valiokunta pitää hallituksen esityksen mukaisia muutosehdotuksia perusteltuina ja puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyin muutoksin.

Puolustusvoimien painelaiterekisteri. Voimassa olevasta laista puuttuu säännös, jonka nojalla puolustusvoimat pitäisi yllä painelaiterekisteriä sotilaspainelaitteiden sekä puolustusvoimien tai puolustusministeriön erityissuojattaviin kohteisiin kiinteästi asennettujen painelaitteiden osalta. Puolustusvoimien tarve pitää omaa rekisteriä puolustushallinnon erityissuojattavissa kohteissa sijaitsevista painelaitteista perustuu maanpuolustuksellisiin syihin. Puolustusvoimien tulee pystyä tarkastamaan itse sellaiset painelaitteet, jotka on asennettu kiinteästi puolustusvoimien hallinnassa oleviin, maanpuolustuksen vuoksi salassa pidettäviin kohteisiin, joihin on pääsy vain puolustushallinnon vakinaisella henkilöstöllä. Toimivaltuus on välttämätön, koska tarkastusten yhteydessä voisi puolustushallinnon ulkopuolisille henkilöille paljastua maanpuolustukseen liittyviä salassa pidettäviä tietoja. Talousvaliokunta pitää ehdotettua säännöstä puolustusvoimien rekisterinpitotehtävästä tarpeellisena lain soveltamisen ja valvontatehtäviä hoitavien viranomaisten toimivallan jaon selkeyttämiseksi.

Teknisen turvallisuuden sääntelyn taso. Talousvaliokunta toteaa, että teknisen turvallisuuden sääntely on valtaosin EU:n sisämarkkinoiden kehittämiseksi ja kansalaisten turvallisuuden varmistamiseksi annettua. Valiokunta huomauttaa kuitenkin, että pyrkimys turvallisuuden korkeaan tasoon ja eurooppalaisen sääntelyn yhtenäisyyteen ovat yhdessä johtaneet paikoin sellaisiin laitteiden käytön edellytyksiin ja käyttäjien velvoitteisiin, jotka ovat osin varsin raskaiksi koettuja näillä normeilla tavoiteltaviin päämääriin nähden. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että siltä osin kuin jäsenvaltioille jätetty kansallinen harkintavalta antaa siihen mahdollisuuden, teknisen tur-

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2017 vp

vallisuuden sääntelyssä ja valvonnassa huomioidaan läpileikkaavina periaatteina riskiperusteisuus ja sanktioiden oikeasuhtaisuus.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

86 §. Kuljetettavan painelaitteen kaltaisiin painelaitteisiin sovellettavat säännökset. Talousvaliokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi vanhan painelaitelain (869/1999) nojalla annetun kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksen (953/1999) mukaisen vaatimuksen. On välttämätöntä, että painelaitelaissa säädetään selkeästi siitä, että kuljetettavien painelaitteiden kaltaisten painelaitteiden määräaikaistarkastuksiin sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia (VAK-laki, 719/1994 myöhempien muutoksineen). Määräaikaistarkastuksiin sovelletaan VAK-lain nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä, sillä tekniset vaatimukset tulevat näistä määräyksistä. Hengityslaitteiden pullojen ja käsisammuttimien määräaikaistarkastuksissa noudetaan sisällöltään vastaavien kaasupullojen määräaikaistarkastusten tarkastusmenettelyjä.

Lainkohta saisi edellä mainituin perustein seuraavan sanamuodon: "Kuljetettavien painelaitteiden kaltaisten painelaitteiden täyttöön, tyhjennykseen ja muuhun käyttöön sovelletaan tämän luvun säännöksiä. Kuljetettavien painelaitteiden kaltaisten painelaitteiden määräaikaistarkastuksiin sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia."

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 88/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

painelaitelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan painelaitelain (1144/2016) 2 §:n 4 kohta,
muutetaan 2 §:n 6 ja 37 kohta, 18 §:n 4 momentti, 56 §:n 5 momentti, 76 §, 86 §, 88 §:n 5 momentti, 89 § ja 90 §:n 1 momentti,
lisätään 2 §:ään uusi 38 kohta, lakiin uusi 97 a § ja 110 §:ään uusi 8 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2017 vp

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *kuljetettavan painelaitteen kaltaisella painelaitteella* painelaitetta, jonka vaatimustenmukaisuus osoitetaan tämän lain mukaisesti, ja joka rakenteeltaan, käytöltään ja määräaikaistarkastukseltaan vastaa kuljetettavaa painelaitetta;

37) *teholuvulla* lukua, joka saadaan laskemalla yhteen kattilalaitoksen käytössä olevien eri höyry- ja kuumavesikattiloiden suurimman sallitun käyttöpaineen ja tehon lukuarvojen tulot;

38) *paineella* painelaitteen sisäisen paineen suhdetta ulkoiseen ilmakehän paineeseen eli painemittarin osoittamaa painetta; tämän vuoksi alipaine ilmaistaan negatiivisella arvolla.

18 §

Ohjeet, turvallisuustiedot, merkinnät ja yhteystiedot

Painelaitteen merkintöjen, turvallisuustietojen ja ohjeiden sekä painelaitteen mukana toimitettavien asiakirjojen tulee olla suomen tai ruotsin kielellä. Painelaitteessa, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen, on edellä tarkoitettut merkinnät, ohjeet ja turvallisuustiedot sekä painelaitteen mukana toimitettavat asiakirjat kuitenkin aina annettava suomen ja ruotsin kielellä. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei koske arvokilvessä olevia tietoja.

56 §

Seuraavat määräaikaistarkastukset

Määräaikaistarkastuksen ajankohtaa voidaan siirtää enintään 13 kuukaudella, ellei jäljempänä säädetä lyhyemmästä ajasta. Siirto ei vaikuta seuraavien määräaikaistarkastusten ajankohtiin.

76 §

Painelaitteen asennus-, korjaus- ja muutostyöt

Painelaitteen asennus-, korjaus- ja muutostöissä sekä sellaisessa painelaitteiden yhdistämisessä, jonka vaatimustenmukaisuutta ei ole osoitettu, on noudatettava 5 §:ssä säädettyjä yleisiä turvallisuusvaatimuksia. Jos painelaitteeseen sovelletaan 14 §:ssä säädettyjä olennaisia turvallisuusvaatimuksia, asennus-, korjaus- ja muutostöissä on noudatettava myös näitä vaatimuksia. Painelaitteiden yhdistämisessä paineenkestoon vaikuttavan rakenteen hitsauksen, lämpökäsittelyn tai

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2017 vp

muulla tavoin tapahtuvan ominaisuuksien muuttamisen vaatimustenmukaisuus tulee osoittaa soveltuvien vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyin.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin paineenkestoon vaikuttavan rakenteen asennus-, korjaus- ja muutostyössä noudatettavasta menettelystä sekä menettelyn soveltamisesta 1 momentissa tarkoitetun painelaitteiden yhdistämisen vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa.

86 §

Kuljetettavan painelaitteen kaltaisiin painelaitteisiin sovellettavat säännökset

Kuljetettavien painelaitteiden kaltaisten painelaitteiden täyttöön, tyhjennykseen ja muuhun käyttöön sovelletaan tämän luvun säännöksiä. Kuljetettavien painelaitteiden kaltaisten painelaitteiden määräaikaistarkastuksiin sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia.

88 §

Täyttölaitoksen perustamissuunnitelma ja laitoksen käyttöönotto

Käyttöönottotarkastuksen jälkeistä tarkastusta ei tarvita, jos Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekee täyttölaitoksella kyseisen aineen täyttöön liittyen vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) nojalla määräaikaistarkastuksia.

89 §

Kuljetettavan painelaitteen ja kuljetettavan painelaitteen kaltaisen painelaitteen täyttö

Kuljetettava painelaite on täytettävä 87 §:ssä tarkoitettussa täyttölaitoksessa.

Edellä 1 momentista säädetystä poiketen:

- 1) tilavuudeltaan enintään 450 litraa oleva kuljetettava painelaite saadaan täyttää toisesta tilavuudeltaan enintään 450 litraa olevasta kuljetettavasta painelaitteesta;
- 2) hengityslaitteen pullo, joka on tarkoitettu henkilön mukana kulkevaksi laitteeksi tai pelastustoiminnassa käytettäväksi saadaan täyttää 90 §:ssä tarkoitettussa täyttöpaikassa; ja
- 3) tilavuudeltaan enintään 15 litran kaasupullo saadaan täyttää 90 §:ssä tarkoitettussa täyttöpaikassa.

Ennen täyttöä on varmistettava, että kuljetettava painelaite varusteineen on käyttökunnossa ja määräaika seuraavalle tarkastukselle ei ole umpeutunut.

Kuljetettavan painelaitteen saa täyttää ainoastaan aineella, jota varten se on hyväksytty ja merkitty. Mahdollisuus painelaitteen ylitäyttöön tulee olla luotettavasti estetty.

90 §

Täyttöpaikka

Edellä 89 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen kuljetettavien painelaitteiden tai kuljetettavien painelaitteiden kaltaisten painelaitteiden täyttämiseen käytettävän laitteiston omista-

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2017 vp

jan tai haltijan on pyydettävä tarkastuslaitosta arvioimaan täyttöpaikka ennen laitteiston käyttöönottoa. Käyttöönoton jälkeen täyttöpaikka on arvioitava vähintään kuuden vuoden välein.

— — — — —

13 luku

Sotilaspainelaitteet sekä puolustusvoimien ja puolustusministeriön erityissuojattaviin kohteisiin kiinteästi asennetut painelaitteet

97 a §

Puolustusvoimien painelaiterekisteri

Puolustusvoimat pitää yllä painelaiterekisteriä sotilaspainelaitteiden sekä puolustusvoimien tai puolustusministeriön erityissuojattaviin kohteisiin kiinteästi asennettujen painelaitteiden osalta. Puolustusvoimat vastaa 77 §:n 1 momentissa tarkoitetuista rekisteriin liittyvistä tehtävistä. Puolustusvoimien painelaiterekisteriin merkitään 77 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Puolustusvoimien alusten painelaitteiden osalta rekisteriin ei kuitenkaan merkitä 77 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettua käytönvalvojan nimeä ja henkilötunnusta. Muiden painelaitteiden osalta henkilötunnuksen sijasta rekisteriin merkitään käytönvalvojan syntymäaika.

110 §

Voimaantulo

— — — — —

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä taikka vanhan lain nojalla annetussa päätöksessä viitataan vanhaan lakiin, viittauksen katsotaan tarkoittavan viittausta tähän lakiin.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

— — — — —

Helsingissä 24.10.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen si
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2017 vp

jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Martti Mölsä si
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Joakim Strand r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller